

מילי דמלכא

שיחות ומאמרים שזכינו לשמוע מאת
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ואתה מחיה את כולם

יו"ל ע"י
מכון שפה ברורה
שע"י חסידי קאסוב
פנחס תשפ"ב לפ"ק

- אחים יקרים אחים לדעה -

הננו בזה בקריאה של חיבה לכל קוראינו ואנ"ש היקרים שיחי
שהיות ומלאכת הכתיבה, העריכה, וסידור הגליונות, שיהיו באופן נאה ויאה ומכובד עולים ממון הרבה,
וכדי להוציא את הגליון אנו צריכים את עזרת הציבור החפץ ורוצה בקיומו

אנו פנים לעזרת הציבור הושיטו ידכם והרימו את נדבת לבכם לתרום מתנה יפה ונכבדת

וההזדמנות נאותה לתרום לעילוי נשמת יקירכם אשר בוודאי תהא
לטובת נשמתם זכות הפצת דברי תורה האלו
וגם בעת שמחתכם תבוא הברכה לכם ולביתכם

והנצחתם תונצחו בתוך הקונטרסים הפרסם עושי מצוה

ובכן אלו הרוצים בהנצחה או החפצים לתרום עקב שמחה וכן מי ברצונם לתרום לעילוי נשמת

יפנו לר' מאיר גאדינגער הי"ו במס' 917-686-5892

או להתקשר ע"ד אימייל ל **toraskosov@gmail.com**

וזכות הגדול של זיכוי הרבים תעמוד לכם להתברך בכל מילי דמיטב

צדקת רבי מאיר בעל הנס - כולל קאסוב

**געדענקט די הייליגע סגולה פאר
ליכט בענטשען און ביי אלע אייערע
שמחות כמנהג אבותינו ודבותינו**

**לשמוע דרשות, ושיעורים שונים מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
וכן למודעות ומאורעות שונות בקרב קהילתינו הק'
יש להתקשר לקו "קול קאסוב"**

במס' 972-72-370-1810 או במס' 718-682-2004 ישראל 972-72-370-1810

כל הזכויות שמורות

להערות והארות או לקבל הגליון מדי שבוע בשבוע ע"י e-mail

יש לפנות להמערכת

במס' 917-686-5892

או אל **toraskosov@gmail.com**

נערך ונסדר ע"י:

ישר
Publishing & Production
718.484.2189

קהל חסידי קאסוב

עיה"ק ירושלים תובב"א

צהלו ורוני יושבת ציון כי גדול בקרבך

מתוך רגשי שמחה עצומה והתרגשות הלב

מקדימים אנו בזה את מורה דרכינו ומאיר נתיבתינו

ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

אשר בא לשבות בתוכינו למשך שבעה שבועות הבעל"ט בעז"ה

ונזכה לחמם לאורו הגדול והבהיר ולשאוב מבארו – באר
מים חיים – מלא חפניים של הדרכה היוזק והתעוררות
להדרכינו את הדרך נלך בה ואת המעשה אשר יעשון

יהא בואו לברכה ולהרמת

קרן התורה והחסידות

פרנס השבת

פרשת פנחס

בצל הקודש בעיה"ק ירושלים תובב"א

נדבת ידידינו הרב החסיד המפואר

מו"ה יואל בעדער הי"ו

יזכהו השי"ת לראות רב נחת דקדושה מתוך רב
ברכות ושובע שמחות, ומתוך עושר ואושר והרח־
בת הדעת וכט"ס

פרנס הגליון

נדבת ידידינו הרב החסיד המפואר

מו"ה חנניא דוב גליק הי"ו

לרגל השמחה השרויה במעונו

באירוסי בתו

למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

זכות הפצת התורה יעמוד לו שיזכה לבנות בית נאמן בישראל ולדורות ישרים
ומבורכים, ויזכה לרוות רב נחת מכל יוצ"ח שיחי' מתוך חיים טובים ארוכים
מתוך שלום שלווה וכט"ס

הרוצה להשתתף בהוצאת הגליונות נא להתקשר למס' 3245-661-347

וזכות הגדול של זיכוי הרבים תעמוד לכם להתברך בכל מילי דמיטב

קהל חסידי קאסוב

עיה"ק ירושלים תובב"א

בס"ד

הננו בזה להודיע לכל הקהל הקודש
שכל התפילות ועריכת השלחנות
בצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שבת פר' פנחס

יתקיימו בביהמ"ד וויזניץ

ברחוב אדוניה הכהן

שלחן הטהור ליל שבת: בשעה 11:15

שחרית: בשעה 9:30

מנחה ושל"ס: בזמן הדלה"ג

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ימסור השיעור השבועי

שיחת חסידות בעניני דיומא

כמדי שבוע בשבוע

ביום ד' מטו"מ בערב - בשעה 10:00

בביהמ"ד הנ"ל

ניתן לשמוע מודעות אודות השלוח"ט, שיעורים, דרשות, ומאורעות שונות
בעת שהותו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בארה"ק

בקו "קול קאסוב"

במס' 072-370-1810 [2-1]

ואתה מחיה את כולם

ישראל, ואילו בלעם השיג גודל מעלתם של כלל ישראל, כמו שאמר 'מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל' (כד ה), וכיוצא בזה בשאר פסוקים. ומרוב השגתו ברום תפארת ישראל אף ביקש שתהיה אחריתו כעם ישראל, שהן נוחלי גן עדן. וכפי שכתב הרמב"ן: "כי אחרית האדם המות, על כן יבקש שימות מות ישרים, הם ישראל הנקראים ישורון שיבלו ימיהם בטוב, ותהי אחריתי כמוהו, כישראל אשר חלקם בחיים ואינם בני גיהנם ואבדון".

ובלקוטי תורה (בלק) למרן האריז"ל הוסיף לתמוה עוד, האיך יתכן שנכתב בתורה פסוק זה שלא נתקיים, שהוא ביקש ואמר 'תמות נפשי מות ישרים', ולמעשה מסופר אחר כך בפסוק שלא מת מות ישרים, אלא 'ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב' (לא ח). ואדרבה בזוהר הקדוש (קצד:): מבואר, שפנחס לא רצה להורגו בשם הקדוש, רק בחרבו הטמא שהיה חקוק עליו צורת נחש של עבודה זרה, וכל זה כדי שלא ימות מות ישרים, 'וא"כ למה כתבה התורה דברים בטלים ח"ו".

השגת בלעם במעלתם של ישראל עומדים אנו עכשיו קודם תחילת ימי בין המצרים, והזמן גרמא להתבונן כמה שאבדנו בחורבן בית מקדשינו ותפארתינו, שבודאי מובן לכל בר דעת שאין אנו מבכים מרה רק על חיצוניות המקדש ואבניה וכו', רק ישנם עוד אבידות גדולות ועיקריות שחסר לנו עכשיו שהיה לנו לעזר להאיר לנו בעבודתנו את בוראינו. ונססה להתמקד על עומק חסרונינו מאז חורבן בית מקדשינו, שגרם לנו קישוי בהבנת והארת התורה הק', ומה שיש לאל ידינו לעשות במצבינו אנו בגלותינו הדל בכדי לעורר אותה אור הגדול ולזכות להארת התורה והבנה אמיתית בה אף עכשיו.

ונתחיל עם פסוק בה קראנו בשבוע שעל"ט פר' בלק, שאמר בלעם 'תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמוהו' (כג י). ושומה עלינו להתבונן בפרשה זו, להבין ולהשכיל איך נפלו דיבורים נעלים כאלו בפיו של אותו רשע, והרי אפילו משה רבינו רעיא מהימנא, ברוב דבריו במשנה תורה, הרבה להוכיח את עם

ואתה מחיה את כולם

ונפלו בעבור כך מהם עשרים וארבעה אלפים. בעבור בן אי אפשר שוב לקיים את נפשך, ומיד שלף חרבו מן נרתיקה והרגו'.

וקרב פזורינו מבין הגוים

ומדבריו ראינו, שנפשו של לבן הארמי נתגלגל בנפש בלעם וכמוש"כ האר"י ז"ל (שם) כי בלעם הוא לבן עצמו. ועוד מבואר כאן, שלא היה לו ללבן תיקון בנפשו של בלעם. אבל עכ"ז גילה לנו האר"י החי (שם), נדבך נוסף בסוד נפשו של בלעם, וז"ל: אך דע, כי סוד הענין, כי בלעם נתגלגל בנבל, וזה רומז אותיות נבל בלעם לבן נר"ת לבן]. והנה אז כששלח דוד שיתן לו, ולא רצה ליתן לו, אז 'ויגוף ה' את נבל וימת' (שמואל א' כה לח) על ממתו מיתת ישרים*.

נמצא לפי דברי האר"י ז"ל, שאכן זכה בלעם למות מות ישרים בגלגול השלישי שנתגלגל, ונתקיים הפסוק 'תמות נפשי מות ישרים'.

לבן נתגלגל בבלעם ולא בא על תיקונו

והנה בתרגום יונתן על הפסוק (לא ח) 'ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב' ביאר, איך היה השתלשלות העניינים בעת הריגת בלעם, וזה תרגום לשונו: 'והיה כיון שראה בלעם החומא את פינחס הכהן רודף מן אחריו, עשה דבר של קוסמים ופרח באויר השמים. מיד הזכיר פינחס השם הגדול והקדוש, ופרח אחריו, ואחוז בראשו והורידו, שלף חרב וביקש להרגו. פתח פיו בדברי תחנונים, ואמר לפינחס, אם תקיים את נפשי אשבע לך שכל הימים שאני קיים אין אני מקלל את עמך. ענה ואמר לו, הלא אתה הוא לבן הארמי שרצית להכרית את יעקב אבינו, וירדת למצרים בעבור לאבד זרעו, ומן אחר שיצאו ממצרים גרית בהם עמלק הרשע, ועתה גרה התגרות לקלל אותם, וכיון שראית שלא נענו הועילו מעשיך ולא קבל מאמרו של ה' ממך, יעצת עצה רעה את בלק להעמיד את בנותיו בפרשת דרכים להמעות אותם,

א. הענין נתבאר יותר בשער הפסוקים: כי בלעם הוא הרע של הבל, ומשה הוא הטוב של הבל. ונודע כי בהיות הכסף נצרפת ע"י העופרת, שהיא הקליפה אשר היא שואבת הסיגים של הכסף, מוכרח הוא שישארו איזו ניצוצות כסף, מעורבות עם הסיגים, באותה העופרת, וחוזרים הצורפים לצרף העופרת ההוא, ומוציאים מתוכו כל ניצוצות הכסף. ועד"ז כשנצרף הטוב של משה, מתוך הרע של בלעם, בהכרח נשארו בו קצת ניצוצות טובות, משרש משה רבינו ע"ה, והם מוכרחות לצאת ולהתברר משם, ע"י מיתות רבות וגלגולים כנודע. וענין הקדמה זו, היא בכל בחינות נשמות וזכרהו. ובכח הניצוצות ההם של שרש משה, היה משיג כל אותה ההשגה הגדולה, שעליה היה משבח עצמו ואומר, 'נאם שומע אמרי אל

ואתה מחיה את כולם

ג

'כמה דקודשא בריך הוא לא אנשי שמיה, דהא הוא כלא, כך קודשא בריך הוא, לא אנשי לון לישראל דאינון אחידן בשמיה ממש'. והיות וכל אחד מישראל הוא חלק אלוקי ממעל וכולנו אחדים בשמו של הקב"ה (כמבואר בלשון הזוהר) לא שייך שלא יבוא על תיקונו וכמו שהאריכו בזה בספה"ק².

ומעתה זכינו להשכיל דבר נפלא, שאין לך אדם שאין לו תיקון, ואפילו בלעם הרשע זכה לבוא על תיקונו, ק"ו אדם העוסק בתורה ומצות ומבקש ודורש את ה', שאף אם נכשל ח"ו באיזה דבר חטא יזכה לבוא לתיקונו, ויתקיים בו מה שכתוב (שמואל ב' יד) 'אחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח', ע"ד המבואר בזוהר הק' (ח"ג, רצח:):

יודע דעת עליון' (במדבר כד טז) וכו', ואין ספק שאם דבריו אלה לא נתקיימו, לא היו נאמרים בנבואה, גם לא היו נכתבים בתורה, כמ"ש 'תמות נפשי מות ישרים ויהי אחריתי כמוהו'.

וכל הענין יובן, במה שהודעתוך כי משה הרג את המצרי, שבו היתה נפש הרע של קין מגולגלים בו, והיה בו ג"כ ניצוצות טובות, ורצה משה שהוא הבל אחיו לתקנו ע"י הגלגול, והמיתו בשם המפורש, של שם בן מ"ב, להעלות נפשו אל הקדושה. אבל בלעם, שטמא עצמו בנחש ובקסם, ובשכבת זרע, ובבעילת אתונו כנזכר בזוהר, ונטמא בתכלית, לא רצה פינחס שהוא משרש קין, להמיתו בשם המפורש, רק בחרבו הטמאה, שהיה ע"ז בצורת נחש חקוק עליו, כמ"ש בזוהר בפרשת בלק על פסוק 'ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו בחרב' ע"ש. ונמצא, כי גופו מת בדרך הטומאה. אבל נפשו נתגלגל בחרבו הטמאה אח"כ בזרע ישראל, הנקראים ישרים על שם ישראל כנודע, ואז נתקנה. וזהו 'תמות נפשי מות ישרים', כי ניצוצות טובות המעורבות בנפשו יתגלגלו בישראל, ואז ימותו מיתת ישרים, משא"כ בגופו כנזכר.

והנה נתבאר אצלינו כי לבן נתגלגל ג' גלגולים, כנגד ג' אותיות שבשמו, והם ל'בן, ב'לעם, נ'בל הכרמלי. ונמצא כי אחרית גלגולו, שהיא בפעם השלישית, בסוד 'הן כל אלה יפעל אל' (איוב לג כט) וכו', היתה כמוהו של ישראל, והוא גלגולו בנבל הכרמלי. ולכן גם נבל הם אותיות לבן בהפוך גמור. ולפי שנבל מת בעשרת ימי תשובה, במוצאי יום הכפורים, כמו שאמרו רז"ל (כתובות קג). והיא מיתת ישרים, כנודע כי מי שמת במוצאי יום הכפורים סימן יפה לו. וזהו 'תמות נפשי מות ישרים'.

ב. עיין באריכות בספרי תלמידי מרן בעש"ט הק' זי"ע, ובאריכות רב בספרי מרן קדוש ה' הרמח"ל זי"ע וספרי מרן הקדוש בעל ה'לשם' בספריו הקדושים והנפלאים.

ואתה מחיה את כולם

ולידע את האסור ואת המותר וליזהר מכל נדנוד חטא, מ"מ עוד מוטל על האדם להשריש בקרבו תמידין כסדרם הענין של 'ואתה מחיה את כולם' (נחמיה ט ו), וכפי שביאר בתניא קדישא (שער היחוד והאמונה פ"ב) אל תקרי 'מחיה' אלא 'מהחיה' דהיינו יש מאין וכו', שבכל רגע ורגע השי"ת מהווה מאין ליש את כל הבריאה כולה.

ובמיוחד האדם שהוא מובחר הבריאה, נותן לו השי"ת חיות חדשה בכל רגע ורגע, כמו שאיתא במדרש (ב"ר יד ט): רבי לוי בשם רבי חנינא אמר, על כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלם לבורא, מאי טעמא? כל הנשמה תהלל יח' (תהלים קנ ו), כל הנשימה תהלל יח. והאדם הנלבב צריך לחיות עם התחושה הזאת בכל עת, ואז יצא ליבו מהתפעלות איך הוא תלוי בכל רגע בחסד ה', וממילא ישאוף תמיד להיות דבוק ליוצרו ובוראו. ובכך יזכה לחיים נעלים ומרוממים בלי ערך ודמיון כלל למי שעדיין לא זכה לטעום מאור החיים.

שלוות הנפש הוא סימן לדביקות

וסימן מובהק היו רואים אצל אנשים יראים ושלמים, שחיו תמיד בשלוות הנפש באופן נפלא ביותר על

גודל פגם הרהור אחד

והנה גבי נבל כאשר הלך דוד המלך ע"ה להרוג אותו, מובא בקרא (שמואל א' כה, כ) שקדמה אביגיל אשת נבל במנחה ההולכת לפניה, והיא רוכבת על החמור, ויורדת בסתר ההר, ודוד ואנשיו יורדים לקראתה. ודרשינן בגמרא (מגילה יד.) שבאה על עסקי סתרים, וגילתה שוקה, והלך לאורה ג' פרסאות. ומבאר האריז"ל (ספר הלקוטים מלכים א' ס"א), שדוד לא חטא בזה בפועל ממש רק בהרהור, ועכ"ז דקדק עמו הקב"ה, שיהיה נצרך ליסורים לכפר על הרהור זה, ועל זה נתנסה באבישג השונמית כמבואר בריש ספר מלכים (מלכים א' א-ד)^ג.

דרך חיים שיבור לו האדם

וממה שדוד המלך ע"ה היה נצרך לקבל יסורים עבור הרהור אחד שהיה לו, ניתן ללמוד יסוד שורשי לחיי האדם, והוא הסתכלותו של האדם על מהות חייו עלי אדמות, יש איש שמהות חייו הרוחניים הם רק איסורים והיתירים, שידוע שדבר זה אסור לעשות וכן דבר זה אסור לעשות, וסביב זה חי את חייו, ובזה יצא חובתו לבוראו. אך לא זהו הדרך הנכון שיבור לו האדם, כי על אף שמוטל על האדם לקיים מצות הבורא

ג. עיין במאמרינו 'התבטלות נפלאה להנהגת השי"ת' (גליון מילי דמלכא, ר"ח תמוז תשפ"ב) אריכות בענין זה.

ואתה מחיה את כולם

ה

והרהורים שונים או כל מיני מחלות הנפש, וחושבים להיות שלוים ע"י ריבוי אכילה ושינה וכדומה. לכן אמרנו להתעמק בנקודה זו למען חקור האמת ולעובדו בלבב שלם.

בית המקדש לא נחרב אלא נגנו

ויש להקדים דבר פלא המבואר בספרי המקובלים⁷, שבית המקדש כלל לא נחרב וידי זרים לא

אף שהיו ממעטים באכילה ושינה ושאר עניינים גשמיים, והסיבה לכך הוא משום שכל מהלך חייהם היו נעלים, ותמיד היו חוסים תחת כנפי השכינה, ודבקים בשורש חיותם המהוה אותם בכל רגע ורגע, לכן היו בטוחים ושלוים בלי שום דאגה.

ולדאבונו ענין זה טעון תיקון גדול בדורינו, היות ומצויים כהיום אנשים רבים עם פחדים

ד. מקור הדברים מובא בזוה"ק (פקודי רמ'): תא חזי, אינון אבנין דיסודי ציון וירושלים חס ושלום דשליטו עלייהו שאר עמין, ולא אוקדו לון, ולא אתוקדון, אלא כלהו אתגניזו, וגניז לון קדשא בריך הוא, וכל אינון יסודי ביתא קדישא כלהו אתגניזו, ולא אתאבידו מנייהו אפילו חד. וכד יהדר קדשא בריך הוא ויוקים לה לירושלים על אתריה, אינון יסודי אבנין קדמאי יהדרון לאתרייהו, ולא ישליט בהו עינא אחרא בר בזמנא דיכחול בר נש עינוי בהווא פוכא, וימלי עיניה מניה, וכדין יחמי כל אבנין, וכל יסודי ירושלים מתקנן על אתרייהו, דלא שליטו בהו שאר עמין, וכל אינון אבנין יקרין אחרנין, וכל אינון בנייני אבנין, כלהו קיימי על קיומיהו] - בא וראה אותם האבנים של יסודות ציון וירושלים, ח"ו ששלטו עליהם שאר האומות, ולא שרפו אותם, ואפילו היו שורפים אותם לא היו נשרפות, אלא כולם נגנזו, כי גנז אותם הקב"ה, וכל אותם האבנים של יסודות בית המקדש כולם נגנזו, ולא נאבדה מהם אפילו אבן אחת. וכשיחזור הקב"ה ויבנה ויקים את ירושלים ובית המקדש על מקומם, אותם אבני היסודות הראשונות יחזרו למקומם, ולא תשלט בהם עין אחרת, כלומר שיאירו באור גדול כל כך עד שלא יהיה אפשר לראותם, אלא בזמן שיכחול אדם את עינוי בפוך וימלא עינוי ממנו, ואז יראה כל האבנים וכל היסודות של ירושלים שהם מתוקנות על מקומם, ויראה שלא שלטו בהם שאר האומות, וכן כל אותם אבנים יקרות האחרות, וכל אותם אבני הבנין, כולם עומדות על קיומם].

והרב החיד"א בספרו ניצוצי אורות (על הזוה"ק שם) ציין את המובא בעשרה מאמרות (מאמר חקור דין ח"א פכ"ו) למרן הרמ"ע מפאנו ז"ל שהוסיף על דברי הזוה"ק, וז"ל: ואם חומת העיר כך, קל וחומר למקדש עצמו, כי נסתלקו אבני קדש בנס להתנוסס, במקום שאין היד שולטת וכו', והרבה שלוחים למקום, שדין ושדתין, והם הביאו גלים של אבנים משרפות סיד להשביע עינוי של אותו רשע עכ"ל.

ואתה מחיה את כולם

בכלל, וככל שנרבה לייחד קודשא ב"ה ושכינתיה בעבודתינו את ה', כך נזכה שיתגלה הבית המקדש^ה. ואכן על לעתיד לבוא כתוב 'ואני אהיה לה חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה' (זכריה ב ט), שתתגלה כבוד מלכות שמים לעין כל.

חורבן בית המקדש נעוץ בחטא מי מריבה

ויציבא מילתא עם הא דמובא בספר פרשת דרכים (דרך הקדש, דרוש שמייני) בשם מדרש, בזה"ל: **דאמרינן במדרש, אלמלי היה משה רבינו נכנס**

שלטו בו, אלא גזו הקב"ה את כל אבני המקדש ולעתיד לבוא יחזירם לשוב על מכונם. והמתבונן בזה יפלא, הלא בעיניהם ראו בני ישראל שנשרף הבית ונכלה באש. אלא ודאי שמה שנשרף היה רק לעיניהם, היות ובעוה"ר הסתיר השי"ת שכינתו מעמו בני ישראל שלא נוכל ליהנות עוד מזיו השכינה.

ונמצא כי עיקר חורבן בית אלוקינו אינו חורבן הבנין, רק החסרון של גילוי השכינה, שאין אנו זוכים לראות עין בעין איך הקב"ה מחיה בכל רגע את כל העולם ואותנו

גם בספר עמודיה שבעה (עמוד השלישי עפר יעקב סי' יד) הביא כן מספר היכלות, וז"ל: שלפי האמת לא נחרב בית המקדש, אלא שלח הקב"ה מלאכים והביאו לבנים ועפר ומשרפות סיד ממקום אחר, להשביע עינו של אותו רשע שבא לחרוב בית המקדש, והמקדש בעצמו נבלע בארץ. **ודע שאף על פי שחרב בית המקדש, שכינה לא זזה משם כנודע וכו', אלא שבעוונותינו הרבים נעלם מעינינו הבנין לפי שעה וזמן הקצוב אצלו ית"ש וכו', ולפי האמת המקדש אינו חרוב, ויעלה לעתיד כמו בראשונה, שלא יהיה בית מקדש חדש אלא הראשון וכו', 'בשוב ה' את שיבת ציון' (תהלים קכו א) שהקב"ה ישיב לעתיד שיבת ציון ממש כמו שהיה בראשונה וכו'. ועל זה נראה לי שמסיים הכתוב, 'היינו כחולמים', שדבר זה ממש היה כמו שחולם חלום ורואה בחלומו איזה היזק גדול וצער וכו' ומצטער מאד מאד, ובהקיץ משנתו רואה שהיה מראה בעלמא ושמוח שלא הגיע אליו כזה. כך ממש מגיע לנו בגלות הזה, שאנו בוכין ומצטערין על חורבן ביתינו, וכשישיב ה' את שיבת ציון, **שלא יבנה בית מקדש חדש אלא ישוב בנין הראשון, ועין בעין יראו כל בשר יחדיו שזהו הראשון שלא חרב, ודאי יגיע שמחה גדולה אלינו, ולפיכך מסיים הכתוב, 'אז ימלא שחוק פינו', עכ"ל**, ועיי"ש באריכות.**

ה. ראה מה שכתב בספר עוללות אפרים (ח"ב מאמר רנב לז): אם יחקרו מוסדות ארץ, שיש לאל יד השלם לחנוך ולהשלים חלקי אבריו, באופן שיבנה בית האנושי והיכל יוסד על תלו, אזי יבוננו בינה שהבית המקדש לא נחרב מעולם, כי כל איש מישראל יכול לעשות היכל ומקדש מלך לעצמו. עיי"ש מה שהאריך לבאר בה.

ואתה מחיה את כולם

ז

דאתמר בה (שם כג כט) 'הלא כה דברי
כאש נאם יהו"ה', הוה שריא בפומיהון
דישראל, דאיהי אורייתא דבעל פה,
דאיהי סלע ע"ל ס', דאינון שתין
מסכתות, דהכי איהו סל"ע ע"ל ס"י.

נמצא מדברי התיקונים שכל מה
שאנו מתייגעים בתורה
הקדושה נובע מאותו חטא שהכה
משה רבינו על הסלע, ואילו היה
מדבר אל הסלע לא היה כלל קושי
בלימוד התורה, כי עצם התורה כפי
שנתנה לנו בסיני קלה היא להשיגה,
וע"י אותו הכאה נפגמה ואנו צריכים
לייגע עצמינו להשיגה.

ולכאורה תמוה הוא, כי הרי אנו
מברכין כל יום ברכות
התורה וברכת אהבה רבה קודם
קרי"ש ומבקשים להארת התורה, ואם
החסרון שיש לנו בהבנתה והארתה

לארץ ישראל, לא היה נחרב בית
המקדש, ולא היתה אומה ולשון
שולטת בישראל וכו'. והרי משה רבינו
לא נכנס לארץ ישראל מפני החטא
של מי מריבה כמו שקראנו בשבוע
שעבר, נמצא שחורבן בית מקדשינו
נעוץ בחטא של מי מריבה, וצריך
להבין השייכות.

ולפי המובא שעדיין בית המקדש
עומד על תילו, והחורבן היה
רק לעינינו יובן שפיר, ובהקדם מה
שאיתא בתיקוני זוהר (תיקון כא מד.) וזה
לשונו: "דאם לא דמחא בה לא הו
טרחין ישראל ותנאין ואמוראין
באורייתא דבעל פה דאיהי סלע, אלא
אתמר בו (כ ח) 'ודברתם אל הסלע
ונתן מימיו' בלא טורח, ויהיה מתקיים
בהון 'ולא ילמדו עוד' וגומר (ירמיה לא
ג), והוה נפיק מיא בלא קשיא
ומחלוקת ופסק, בנין דשכינתא

1. ביאור התיקונים: אם לא שהיה משה מכה בסלע, אלא היה מדבר אל הסלע,
היה נמשך אור גדול בתורה שבעל פה, ולא היו צריכים לטרוח כלל ישראל
והתנאים והאמוראים בתורה שבעל פה, והיו לומדים את התורה בלי שום טורח
וקושיא ומחלוקת, כעין שיהיה לעתיד לבא, כי כל קושיא ומחלוקת היא מצד
הקליפות המתעוררות מצד הקטנות.

אלא נאמר בו 'ודברתם אל הסלע ונתן מימיו', שהיה נותן את מימי התורה בשפע
רב בלא טורח, והיה מתקיים בהם 'ולא ילמדו עוד איש את רעהו וגו', כי כולם
ידעו אותי למקטנם ועד גדולם, והיו יוצאים מימי התורה בלא קשיא ומחלוקת,
והיה נובע מעין החכמה בלא הפסק. ולפי שנאמר בהשכינה 'הלא כה דברי כאש
נאם יהו"ה', לכן היתה השכינה שורה בפיהם של ישראל, לגלות להם סודות
התורה מצד היחוד העליון של פה אל פה, כי המלכות נקראת תורה שבעל פה,
וטעם הדבר כי היא סוד הסלע, שהיא אותיות ע"ל ס', והיינו שהם רומזים על
ששים מסכתות של התורה שבעל פה, כי לכן היא נקראת סל"ע לפי שהיא
מאירה בתורה שבעל פה.

ואתה מחיה את כולם

ויסוד הדברים הוא, שכל זמן שהשכינה שורה בישראל בגלוי, יש הארת התורה, ואין שום קושיא ומחלוקת והכל בהיר ונהיר. וזאת הוא אף אחר שנפגמה הארת התורה בהכאת האבן ע"י משה רבינו, וצריכים אנו לייגע מאד כדי לזכות להארת התורה, עכ"ז כל זמן שיש התגלות השכינה אין כ"כ הסתר בתורה.

ולבן בתקופת בית ראשון שהיתה שם גילוי השכינה ביתר שאת וביתר עוז, לא היה שום מחלוקת בישראל. ורק בבית שני שחסרו חמשה דברים כמאמרם ז"ל (יומא כא:), ואחד מהם הוא גילוי השכינה, אז נחשך מאור התורה ונתרבה ההסתר פנים והחלו להיות מחלוקות בישראל (והפלוגתא הראשונה בישראל היא פלוגתא שמאי והלל גבי סמיכה ביו"ט, ע"י חגיגה יז. וע"ע שבת טו.), ומזה נוצרו כל המחלוקות שבתלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי".

הוי משום אותו פגם של משה רבינו שהכה את הסלע תמורת שידבר אליו, אזי מה לנו להתפלל להארת התורה שיאיר ה' עינינו בה, כל עוד שעדיין מצויה הפגם של חטא מי מריבה. ובכלל הרי חז"ל (ברכות ג:) דורשים מהכתוב (יט יד) "ואת התורה אדם כי ימות באהל", אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, ומשמע שכך היא עצם התורה שיש להמית עצמו עליה.

הארת התורה תלויה בהתגלות השכינה

והנה נודע שכמעט ולא נמצא כלל מאמרים ומשא ומתן בהלכה מדברי חז"ל שחיו בתקופת בית ראשון. וזה פלא, שהרי תקופת בית ראשון היה ארבע מאות ועשר שנים, ובכל זאת לא נמצא שום מימרא או הלכה מאותם שנים.

ז. זה לשון הגמרא: אמר רב שמואל בר אינאי, מאי דכתיב (חגי א ח) 'וארצה בו ואכבד', וקרינן 'ואכבדה', מאי שנא דמחוסר ה"א, אלו חמשה דברים שהיו בין מקדש ראשון למקדש שני, ואלו הן, ארון וכפורת וכרובים, אש, ושכינה, ורוח הקודש, ואורים ותומים.

ח. ראה מה שכתב הרה"ק בעל התניא זי"ע (לקו"א פנ"ג): והנה כשהיה בית ראשון קיים, שבו היה הארון והלוחות בבית קדשי קדשים, היתה השכינה שהיא מלכות דאצילות שהיא בחינת גילוי אור אין סוף ב"ה שורה שם ומלובשת בעשרת הדברות ביתר שאת ויתר עז, בגילוי רב ועצום יותר מגילויה בהיכלות קדשי קדשים שלמעלה בעולמות עליונים וכו'. ובבית שני שלא היה בו הארון והלוחות, אמרו ז"ל שלא היתה שכינה שורה בו. פירוש מדרגת שכינה שהיתה שורה בבית ראשון שלא כדרך השתלשלות העולמות, אלא בבית שני היתה שורה כדרך

ואתה מחיה את כולם

ט

ימלא כל הארץ דעה את ה', וכמו שנאמר (ישעיה ל כ) 'ולא יכנה עוד מוריד והיו עיניך ראות את מורידך'.

התגלות של למעלה מהטבע בעוה"ז

הכלל, כל מקום שיש בו התגלות השכינה שם יש התגלות התורה מעין דלעתיד. וכן היה בבית המקדש הראשון כמו שנתבאר, כי מקום זה בו שרתה השכינה ביתר שאת גרם להשגה והארה גדולה בתורה. כמו כן אצל מעמד הר סיני שנאמר בו (דברים ד לה) 'אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו', וכדאיתא ברש"י (ד"ה הראת): כשנתן הקדוש ברוך הוא את התורה, פתח להם שבעה רקיעים, וכשם שקרע את העליונים כך קרע את התחתונים, וראו שהוא יחידי וכו'. היינו שהיה אז ג"כ השגה למעלה מדרך הטבע והגבולות מעין דלעתיד.

ההתעוררות למטה מעוררת ההתעוררות למעלה

וזהו הדרך הנכון למי שרוצה לעלות, בסולם העולה בית א-ל, שיתקשר ויתבטל תמיד לשורש חיותו, בהכרה ברורה שמבלעדי חיות השי"ת

הרי שעצמיות התורה מאירה כספירים, אלא שנפגמה ע"י הכאת האבן במי מריבה, ונסתתמו דרכי התורה והבנתה, ולא כל הרוצה ליטול את ה' יבוא ויטול, רק ע"י בירור אחר בירור והתגלות השכינה אז ניתן שוב להשיג אור התורה.

ועל פי הדברים האלה, מובן שפיר השייכות של חורבן בית מקדשינו לחטא הכאת הסלע במי מריבה, כי באמת החורבן החל באותו חטא, שגרם להחשיך מאור התורה, וע"י שפגם באותו חטא כבר היה מוכרח שיחרב בית מקדשינו ויחשכו עינינו מלראות שכינת עוזנו, והיות שלפי גודל מעלת משה רבינו לא היה יכול ליחרב דבר שהוא בעצמו בנה, ממילא נגזר אז – היות וע"י אותו מעשה כבר התחיל החורבן – על משה רבינו שלא יכנס לארץ ושלא יבנה את בית המקדש. אמנם עדיין יכולים לזכות להארת התורה כמימי קדם כל זמן שיש התגלות השכינה, ולכך במקדש הראשון היה קצת תיקון לחטא דמי מריבה וזכו לגילויים והשגות נעלים בתורה הקדושה.

ואכן כזאת תהיה לעתיד לבוא, אז יפתחו אוצרות התורה ויאירו כנתינתן מסיני באופן נפלא ביותר, כי

השתלשלות והתלבשות וכו'. ולכן לא היה רשאי שום אדם ליכנס שם לבד כהן גדול ביום הכיפורים, ומשחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד, ואפילו אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה עמו וכו'.

י ואתה מחיה את כולם

היות שאצלו אור השכינה הוא בגילוי רב וכנ"ל.

ובל זה שייך גם בזמנינו אנו, אף שהחושך תכסה ארץ, עם כל זה עדיין יש לכל אחד מישראל יכולת להאיר את החשכה באור יקררות, בכוחם של הצדיקים אור מופלא רום מעלה התנא האלוקי רשב"י זי"ע, ואחריו איש אשר רוח ה' דיבר בו האר"י הקדוש, ואחריהם זרח אורו של מרן אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש ותלמידיו הק' זי"ע^ט, שהאירו לארץ ולדרים עליה באור שלמעלה מגדרי הטבע והזמן, ובזכותם יכול כל אחד להיאחז באור נעלה זה^ה. ואור נעלה זה הוא ההכרה הצרופה שאין

היה אין ואפס. ועי"ז יזכה שיושפע אליו שפע אלוקי מלמעלה, ותשרה השכינה אצלו. כמו שאיתא בספרי קודש שהיות ומדרך הטוב להטיב והשפעתו הוא בלי תכלית ובלי גבול, לכן יש להכין כלים לקבל בהם ההשפעה, והן הן הכלים לדעת את ה' ולהתבטל כליל אליו.

אדם זה שממשיך תמיד אלוקותו יתברך לעולם, וכל תורתו ומצותיו הם כדי להתקשר ולדבק עצמו אל השי"ת, הוא גורם נחת רוח לעילא וזוכה להיות נקשר ונתקע במוח העליון כביכול, וממילא זוכה לשפע רב לאין שיעור ולאין תכלית, ולהתגלות הארת ומתיקות התורה

ט. ידוע ומפורסם מה שאמר בקודשו הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע בשם המגיד רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע, שעד ביאת המשיח, כל יהודי באשר הוא שם, שנתעורר בו הרהור תשובה, הכל בא מכח הבעש"ט זי"ע, אפילו שהוא במקום רחוק כדייטשלאנד, אשר שמע הבעש"ט זי"ע לא הגיע לאזניו.

י. וכמו שאיתא מהרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע, הובא בספר תורת המגיד (קרח ד"ה במדרש): והנה אמרו בזוהר (ויחי ריט.), אית חסד ואית חסד, אית חסד שהוא 'ורב חסד' ו'נוצר חסד', דהיינו 'רב חסד', הוא חסד שעושה הש"י ע"י הצדיקים. וזהו 'אל נוצר חסד לאלפים' (שמות לד ו), פירוש הקדוש ברוך הוא נוצר חסד בשביל הצדיקים הנקראים אלפים^ם, שהם אלף חכמה אלף בינה. והנה החילוק שיש בין חסד לחסד הנזכר הוא, כי ה'רב חסד' שהקב"ה עושה למענו בשביל קיום העולם כדרכו להטיב לברואיו, הוא חסד גדול ורב מאוד להגדיל חסדו עם בריותיו, שהוא מצמצם שכינתו, ומאיר בעולמות, כפי כח המקבלים, כנשר יעיר קנו, נוגע ואינו נוגע, והאור הוא מטי ולא מטי. שאם לא כן היו העולמות מתבטלים ממציותם מחמת בהירות האורות, והיה לאין, וזהו 'עולם חסד יבנה' (תהלים פט ג). והחסד הבא ע"י התעוררות הצדיקים, נאמר בו 'בראשית', בשביל ישראל הנקרא ראשית, והם הצדיקים הנקראים ישראל, כנודע. והנה נאמר (ישעיהו מט ג) 'ישראל אשר בך אתפאר', ונאמר (משלי יט יא) 'ותפארתי עובר על שפע', פירוש ישראל שהם הצדיקים ע"י מעשיהם הטובים ודבקותם בהש"י הוא

ואתה מחיה את כולם

יא

משמחי לב' (תהלים יט ט). לכן אדם זה הוא מלא שמחת חיים ושלות הנפש שאין לו שום אה ורע, וכל תענוגי העולם הזה לא ישוו לזה כמלא נימה, כי בזה הוא נשען על קדוש ישראל באמת.

אין עוד מלבדו ואפס זולתו

והזוכה לחיות חיים עילאיים אלו, משתנה אצלו ההסתכלות הכללית על התורה והעבודה, ושוב אינם אצלו כמשא כבד של איסורים שונים, אלא אדרבה הם שורש חיותו, כי אורייתא וקוב"ה חד הם כידוע, וממילא לא קיים אצלו מציאות לעשות איזה דבר אפילו קטן נגד ה' ח"ו, כי קיום דבר ה' הוא משוש חייו עלי אדמות, ואדרבה ע"י כל מצוה ומצוה או מניעת איסור הרי הוא מתקרב יותר ויותר להבורא ית"ש, כידוע"ש מצוה' הוא מלשון צוותא, שע"י המצוות זוכה האדם להתקשר למעלה יותר ויותר.

ומעתה נוכל להבין סיבת הדבר שאפילו הרהור אחד הוא חמור כ"כ, כמו שראינו שהקפיד השי"ת על דוד המלך עבור הרהור אחד כנ"ל. כי מי שהגיע למעלה זו, שיודע וברור לו שהשי"ת הוא האחד

עוד מלבדו, וכל חיותינו בכל רגע ממש הוא רק ע"י מה שהשי"ת מהוה אותנו תמיד, בבחינת 'ואתה מחיה את כולם' כנ"ל. ולכן ודאי שגם נתגלה להם התורה כפי שהיא בעצמותה בלי לבושים מעין דלעתיד.

ולאור כל המבואר יוכן, שאם מהותו של האדם הוא בדרגא נעלה זו, אזי גם כאשר הוא ממית את עצמו על התורה והעבודה הוא בתחושה אחרת לגמרי, שאז יגיעתו הוא באנפין נהירין, וכל מה שמוסר כ"כ את נפשו לה' הוא משום שממנו הוא שואב את כל חיותו בכל רגע ורגע, ומבלעדי זה אין לו כלום. ולכן אף שודאי היגיעה בתורה הוא חלק מעצמיות התורה, כמו שדרשו מ'וזאת התורה אדם כי ימות באהל', וכמו שאנו מברכים על כך בכל יום כמו שהובא לעיל. אך בכל זאת יש חלקים רבים שלא היינו צריכים להתייגע כ"כ בתורה הק' לולא הכאת הסלע במי מריבה, שגרם להסתר פנים.

וכאשר האדם בא להכרה זו הוא זוכה לשמחת חיים שאין כמוהו, בהיות שבהכרה זו הוא נדבק בעומק מחשבתו יתברך להיות נשפע אליו בחזרה ממקור כל התענוגים והשמחה, כי באמת 'פקודי ה' ישרים

תפארתו יתברך, ומעביר בשבילם פשעי הדור, ומורידים החסד והשפע בעולמות, כי פשע נהפך לשפע על ידם.

יא. עיין בשל"ה הק' מס' יומא, פרק דרך חיים תוכחת מוסר, ועוד רבות.

גם בלעם עצמו הבין זאת, שבשעה שהקב"ה הכניס בפיו דיבורים נעלים בגדולת נשמות ישראל כמו שאמר 'מה טובו' וגו', הוא הזמן המוכשר להתעלות לקדושה ולהיות דבוק בחיות אלוקי שהיה טמון אצלו, על כן ביקש ואמר 'תמות נפשי מות ישרים'. אלא שלא נתקבלה תפילתו לעת עתה מפני גסות רוחו, ולכן לא היה יכול אז להיות דבוק – בניצה"ק שבו - בשלימות [ורק אחר כמה גלגולים בא על תיקונו כנ"ל מהאריוז"ל].

ומכאן יכול כל אדם לעשות ק"ו בעצמו, מה בלעם הרשע זכה למשהו דביקות אלוקית מפני ניצוץ קדוש אחד שהיה בו, כ"ש בן ישראל שיש לו נשמה טהורה – שהוא חלק אלוקי ממעל ממש - ועוסק בתורה ומצוות בודאי שיוכל לדבק עצמו בשורש חיותו, ולטהר ולקדש את עצמו ביתר שאת, עדי יזכה ללב טהור ולרוח נכון שיחודש בקרבו, וכל יישותו תכריז כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו.

האמיתי, ואין עוד מלבדו, וכל חיותו הוא רק חיות של חי החיים ב"ה וב"ש, אדם זה אינו יכול בשום פנים ואופן להסיח דעתו מהשי"ת אפילו רגע אחד, כי בכך הוא קוצץ ח"ו את עצמו משורש חיותו², ולכן אפילו הרהור אחד הוא נורא ואיום היות ועל ידה הוא נפסק משורשו הנעלה.

ניצוץ קדוש בנפש בלעם

ובזה נתנה ראש ונשובה לתחילת דברינו, ויתבאר הענין מה שמצינו בבלעם הרשע שהשיג גודל מעלת כלל ישראל, וגם המבואר בכתבי האריוז"ל, שהיה מוכרח שהיא תיקון לנפשו של בלעם הרשע כנ"ל. כי הנה הצדיקים הדביקים באלוקים חיים, ובטילים לגמרי באור אין סוף ב"ה, הם רואים בכל דבר רק ניצוץ קדישין שנתפזרו ונפלו בין הקליפות, ובעבודתם מחזירים אותם שוב לקדושה, וכן היה טמון נצוץ קדוש בנפשו של בלעם הרשע, ולכן היה מוכרח שיבוא ניצוץ זה על תיקונו ויתעלה לקדושה.

יב. כתב בספה"ק סדורו של שבת (ח"ב דרוש ג' פ"ג): שאמר איש אלקים קדוש בוצינא דנהורא רבא ויקירא אור הגנוז והנעלה הבעל שם טוב זצוק"ל זי"ע ועל כל ישראל, על פסוק (תהלים לב ב) 'אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עוון', פירוש אשרי אדם הלז שהוא על דרגא כזו, שכאשר לא יחשוב בה' על רגע כמימרא, 'לו עוון', יחשב לו לחזור תיכף בתשובה עליו, ולעלות למקום תשובה עילאה כימי קדם.

ואתה מחיה את כולם

יג

שם, והן כאשר רצה לחזור על עקבותיו כדי להתפלל במקום שהתפללו אבותיו.

אלא הביאור בזה, שהיות ומהלך חייו של יעקב אבינו המכונה בחיר שבאבות, היו חטיבה אחת של עבודת עבודה להיות מרכבה לשכינה הקדושה, וכנודע שהאבות הן הן המרכבה (ב"ר מז ו). לכן היה מוכן למסור נפשו בכל רגע עבור משהו קירבת אלוקים, בידעו שהשי"ת הוא מחיה ומהווה כל העולמות בכל רגע, ומבלעדי דביקות בהבורא אין לו כלום. ולכן כשהיה יושב ועוסק בתורה בבית עבר י"ד שנה לא היה חת מפני איש, וכמו כן כאשר נתגלה לו שעבר על מקום שהתפללו אבותיו, ונתוודע לו שאותו מקום מסוגל להתקרב אל בוראו, אז שום מונע לא יכול לעכב בעדו לשוב על עקבותיו, כי היכן שהשכינה שורה שם יתפרדו כל פועלי און וכדונג ימסו^{יג}.

לא אירא רע כי אתה עמדי

והנה כתוב (בראשית מז ד) 'אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה ויוסף ישית ידו על עיניך'. ואיתא שרק כאשר ירד יעקב למצרים, הביין למפרע שנענש בצרת יוסף הצדיק עשרים ושתים שנה, עבור העשרים ושתים שנה שלא עסק בכבוד אביו

יעקב אבינו היה מרכבה לשכינה הקדושה

ולאור כל המבואר, יש להוסיף ולפרש ענין זה גם גבי יעקב אבינו ע"ה, כי צריך כל אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי (תד"א רבה פכ"ה), וכפי שפירש הרה"ק מקאצק זי"ע (עי' שם משמאל שבת תשובה תרנ"ב ד"ה הפותח) 'יגיעו' מלשון נגיעה, שיהיה לנו עכ"פ נגיעה ושייכות למעשיהם.

דהנה לכאורה יש לבאר מהו פשר הדבר שיעקב אבינו בברחו מפני עשיו אחיו, היה נטמן בבית עבר ארבע עשרה שנה (מגילה יז), למרות ציווי אביו שילך לפדן ארם וינשא שם (בראשית כח א-ה).

כמו כן, בהמשך דרכו כשיצא מבאר שבע לילך חרונה (שם פסוק י), כתוב (שם פסוק יא) 'ויפגע במקום', ואמרו ז"ל (חולין צא:): כי מטא לחרן אמר, אפשר עברתי על מקום שהתפללו אבותי, ואני לא התפללתי. כד יהיב דעתיה למיהדר, קפצה ליה ארעא, מיד 'ויפגע במקום'. כד צלי בעי למיהדר, אמר הקדוש ברוך הוא, צדיק זה בא לבית מלוני ויפטר בלא לינה, מיד 'בא השמש'. ולכאורה צריך להביין, איך הכניס יעקב את עצמו במקום סכנה, הן כאשר טמן עצמו בבית עבר, והיה יכול עשיו להשיגו

יג. עיין בדגל מחנה אפרים (פר' וילך ד"ה ואנכי), וע"ע בנפש החיים (שער ג' פ"ב).

ואתה מחיה את כולם

לזה, שכגון אדם המפחד מאיזה מחלה יכול להמשיך אליו את המחלה ההוא ח"ו. וכמו כן והרבה יותר מזה הוא באדם שמכניס בכל ענין אלוקות, אז הוא מושך אליו שמירה עליונה וניצל מכל רע.

יוסף הצדיק גילה אלוקותו יתברך בזה העולם

עוד מצינו בחינה זו גבי יעקב אבינו ע"ה, כי הנה יעקב אבינו ירד למצרים מפני הרעב שהיה בארץ ישראל, ורעב זה היה צריך להיות קיים שבע שנים לפי פתרונו של יוסף כמבואר בפסוקים בפרשת מקץ, אך בפועל הסתיימו שנות הרעב אחר שירד יעקב למצרים אחר ב' שנים מתחילת הרעב. והתמיה ידועה, שאם היה בכוחו של יעקב לפעול שיסתיים הרעב, מדוע לא עשה כן קודם ירידתו למצרים, ומה הוצרך לירד למצרים עבור זה.

אלא הביאור בזה, שודאי היה ליעקב כוחות עליונים לשבור הרעב אף טרם בואו למצרים, אבל כדי להמשיך השפעות בפועל היה נצרך לזכותו של

ואמו (עי' מגילה יז). והתמיה גדולה לאלוקים, הרי כל מה שעשה כן היה לקיים ציווי אביו, שאמר לו לברוח מפני עשיו אחיו המבקש להורגו, א"כ מדוע נענש על כך"י.

ונראה לבאר הטעם שנענש יעקב, אף שודאי אין לנו כלל השגה ביעקב אבינו דיוקנא דאדם קדמאה (זוהר תרומה קסט:), אך תורה הוא וצריכים אנו ללמוד ממנו מוסר השכל לעבודת הבורא, על כן י"ל, שנענש כי לפי גודל דרגתו שהיה מוכן למסור נפשו עבור משהו קרבת אלוקים כנ"ל, א"כ גם כאן אף שציווה עליו אביו שיברח מפני פחד עשיו, מ"מ הרי הקב"ה הבטיחו בעת שנגלה אליו בברחו מפני עשיו אחיו שישמור עליו מכל רע, כמו שכתוב (בראשית כח טו) 'והנה אנכי עמך ושמרתוך בכל אשר תלך' וגו', והיה לו לבטוח בזה.

כי האדם שכל עבודת ימי חייו הוא להיות מרכבה לשכינה, ובכל דבר ודבר הוא רואה רק אלוקותו יתברך, לו היה ראוי שלא יפחד משום מקרה בעולם. ואדרבה, הרי ידוע שיש לאדם כח המשכיה, ולפי התנהגותו כן הוא מושך אליו, וגם חכמי הטבע הודו

יד. כן הקשה באגדות מהרש"א (מגילה טז: ד"ה גדול ת"ת), וז"ל: וא"ת למה נענש גם על אותן כ"ב שנים כיון דברצון אב ואם ובמצותן הלך יעקב מסתמא מחלו על כבודם ותירץ בעל אמרי נועם בשם הר"י מפרי"ש שלבסוף י"ד שנה שהיה בבית עבר נתקררה דעתו של עשו ושלחה רבקה אמו את דבורה מנקתה אחריו לבית לבן והוא שהה שם כ"ב שנה ע"כ ועיין במפרשים בזה.

ואתה מחיה את כולם

טו

חכמת שלמה מסלקת כל ההסתרות

היוצא מכל האמור, שהדרך היחיד לתכלית חיי נצח הוא ההתבטלות המוחלטת לבורא כל עולמים, והמלכת קודשא ב"ה על הכל, ואז יתבטלו מאליהם כל המניעות וההסתרות. וכמו שהיה בימי שלמה המלך, שרמזו בשמו 'שהשלום שלו' היינו מלך מלכי המלכים (עי' שבועות לה:), וכאשר בנה את בית הבחירה, באו נקבצו אליו מארצות רחוקות לראות את הבנין שבנה בחכמתו הגדולה (עי' מדרש תנחומא

יוסף הצדיק^{טו}, שעליו נאמר (בראשית מב ו) 'יוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ'. כי הוא היה דבוק בקונו גם בעת עוסקו בעסקי הגוף, ומגלה אלוקותו בתוך כל העניינים הגשמיים בבחינת 'ואתה מחיה את כולם'^{טז}, לכן היה יכול לבטל כל המניעות ולהוריד שפע מלמעלה, וממילא נתבטל הרעב לגמרי.

וזה הכוונה שאמר לו השי"ת 'יוסף ישית ידו על עיניך' (בראשית מז, ד), שבזכותו של יוסף הצדיק נתגלו כוחותיו הנעלמים של יעקב אבינו ע"ה ומאליו נפתחו אוצרות השמים.

טו. כמו שביאר בספה"ק בן פורת יוסף (מקץ ד"ה עוד י"ל ויוסף): 'יוסף הוא השליט על הארץ', כי בחינת יוסף והנשמה גברה על עכירת חומר ערות הארץ בתחלה וכו', וכמו שהיה בפרט כך בכללות המדינה בחינת יוסף והקדושה שליט על טומאת הארץ, **שגברה הקדושה באופן שהשפע נמשך על ידי זכות יוסף והקדושה לכל עם הארץ**, כמו שאמרו חז"ל (ברכות יז:): כל העולם ניזון בשביל חנינא בני, שהוא היה השביל והצנור להשפיע לכל העולם וכו', וזה שאמר 'הוא המשביר לכל עם הארץ' וכו'.

וביותר נתבאר בספה"ק אור המאיר (מקץ ד"ה ויוסף): 'יוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ', יש לכוון בפסוק זה, כי הנה השכל של אדם נקרא יוסף, **כי בלתי אפשרי להיות שום בחינת השפעה זולת אות השפעתו של יוסף, היותו בחינת צדיק יסוד עולם**. ורומז הכתוב 'יוסף הוא השליט על הארץ', כלומר כשהשכל הוא השליט על הארציות, שלא נגרר תחת הזמן, התועלת המגיע הוא, 'המשביר לכל עם הארץ', **איש משכיל כזה, יתכן לו לגרום על ידי תורתו ותפלתו, הורדת השפע בכל העולמות, וממשיך שפע וברכה עליונה מרום המעלות עד מדריגה התחתונה אל בחינת ארציות**, שלקח לעצמו משם רמיזא דחכמתא, ודו"ק.

טז. ראה בן פורת יוסף (מקץ ד"ה ואגב נבאר): 'יוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ', ר"ל שגברה כח הנשמה שנקרא 'יוסף' לשלוט על הגוף שנקרא 'ארץ', שהיה יכול לטהר מחשבתו בדביקות שבינו לבין קונו, שגם בעת שהיה משביר לכל עם הארץ, לפקח בעסק המדינה ועמי הארץ, גם אז לא נפסק מדביקות השי" וכו'.

ואתה מחיה את כולם

פותח את כל צינורות החכמה והשפע, ויזכה לעבוד את בוראו באנפין נהירין ומתוך שמחה וחדוה עילאה, ומתוך שפע רב משמי מעל ברוחניות ובגשמיות, יעזור ה' שיערה עלינו רוח טהרה ממרום ונזכה בקרוב לגילוי אלוקותו ית' על פני תבל 'ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים' (ישעיה, י"א, ט), בב"א.

תרומה, ח). ואיך זנחו את כל תאוותיהם כדי להביט בחכמת שלמה. אלא כי חכמת שלמה הוא התגלות אלוקות, שנתפרסם מאד ע"י שלמה המלך, ומפני אור גדול זה מתבטלים וכלים מאליהם כל תאוות העולם הנפסדים".
ובמו כן יפעל האדם בעצמו לשנות תהלוכות חייו לחיים של דביקות באלקים חיים, ובזה הוא

יז. דבר זה נתבאר באר היטיב בספה"ק מאור ושמש (שמות רמזי פורים ד"ה אמנם) וז"ל: אמנם יש לרמוז, כי הנה ידוע מאמר הזוהר הקדוש (ויחי רכג), אשר בימי שלמה הוה סיהרא באשלמותא בלי פגימו. ורומז, כי עיקר כונת בנין הבית היה שיהיה שכינתו בתחתונים, ויתגלה מלכותו יתברך בעולם, וידע כל פעול כי השם פעלו, ולכן בימי שלמה שנבנה בית המקדש וארמון על משפטו, היה המלכות שמים בהתגלות על העולם, והיה מוח החכמה מתנוצץ דרך המלכות. ולכן היו כל האומות נכנעים תחת יד ישראל, והיו מודין במלכותו יתברך, ואז היו מתגלים החסדים על הכנסת ישראל, ויורד להם כל ההשפעות, והאומות היו מקבלים רק התמצית.